

Annwen Morgan
Cyngor Sir Ynys Môn
Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni
Ynys Môn
LL77 7TW

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Tel / Ffôn: 029 2032 0500

Fax / Ffacs: 029 2032 0600

Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

info@audit.wales / post@archwilio.cymru

www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Reference: DO-20-02

Date issued: 19 Mawrth 2020

Annwyl Annwen

Trefniadau gwrth-dwyll

Yn ddiweddar, rydym wedi cynnal adolygiad ar lefel uchel o drefniadau gwrth-dwyll ar draws 40 o sefydliadau yng Nghymru, gan gynnwys pob un o'r 22 awdurdod lleol. Diben yr adolygiad oedd canfod a yw'r trefniadau ar gyfer atal a darganfod twyll yn y sector cyhoeddus yng Nghymru yn effeithiol. Bwriadwn gyhoeddi adroddiad cenedlaethol ar ein canfyddiadau.

Roedd y gwaith maes lleol yng Nghyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys gwerthusiad ar lefel uchel o drefniadau gwrth-dwyll y Cyngor, yn seiliedig ar adolygu dogfennau, hunanasesiad a gwblhawyd gan y Cyngor, a rhai cyfweiliadau gyda swyddogion perthnasol.

Gan nad yw'r adroddiad cenedlaethol i'w gyhoeddi tan haf 2020, teimlaf ei bod yn werth nodi rhai o'n canfyddiadau allweddol yn fwy ffurfiol oherwydd ein bod wedi canfod rhai cyfleoedd i gryfhau trefniadau gwrth-dwyll y Cyngor. Rydym yn deall bod eich adnoddau'n gyfyngedig ond teimlwn y byddai'r Cyngor yn elwa o'r canlynol:

- diweddarau'r polisi gwrth-dwyll a llygredigaeth sy'n rhy hen ac a gafodd ei adolygu ddiwethaf, yn ôl pob golwg, mor bell yn ôl â 2012. Deallwn ei fod yn fwriad gan y Cyngor ddiwygio'r polisi hwn yn ystod 2020; dylid rhoi blaenoriaeth i hyn;
- diweddarau'r Cynllun Ymateb i Dwyll, gan sicrhau ei fod yn cael ei gyfleu i bob aelod o'r staff, trydydd parti ac aelodau'r cyhoedd. Mae angen i'r Cyngor sicrhau bod y cynllun yn rhoi cyfarwyddyd i'r rheiny sy'n dymuno codi pryderon ynghylch amheuaeth o dwyll ac yn darparu fframwaith i'w ddilyn wrth ymateb i honiadau o dwyll;

- mae angen i'r Uwch Dîm Arwain ystyried sut y gall atgyfnerthu ei ddull o hyrwyddo pwysigrwydd diwylliant gwrth-dwyll da, cyfleu neges o ddim goddefgarwch o ran twyll, a nodi ffyrdd y gall addysgu a chodi ymwybyddiaeth o dwyll ymhlith staff;
- cynnal asesiad risg cynhwysfawr o dwyll, gan rannu a thrafod hyn gyda'r Uwch Dîm Rheoli a'r Pwyllgor Archwilio; deallwn y cynlluniwyd i gynnal yr asesiad yn ystod 2020, a dylid rhoi blaenoriaeth i hyn hefyd;
- ystyried y risg o dwyll fel rhan o'r broses gyffredinol o reoli risg;
- datblygu rhaglen flynyddol o waith gwrth-dwyll rhagweithiol sy'n ymdrin â'r risgiau a nodwyd yn yr asesiad risg;
- cyfleu'n glir y strwythur, y rolau a'r cyfrifoldeb mewn perthynas ag atal twyll er mwyn sicrhau bod pawb yn deall y llinellau atebolrwydd yn glir;
- ystyried system gorfforaethol o reoli achosion i gofnodi a monitro cynnydd achosion posibl o dwyll;
- ystyried defnyddio dadansoddiadau data'n rheolaidd i ddilysu data a darganfod gweithgarwch a allai fod yn dwyllodrus; ac
- ystyried ffyrdd o ddarparu lefel briodol o wybodaeth yn ymwneud â thwyll ar gyfer y Pwyllgor Archwilio, a sut y gall y Pwyllgor Archwilio gymryd rôl ragweithiol mewn hyrwyddo materion gwrth-dwyll a chael mwy o oruchwyliaeth dros drefniadau gwrth-dwyll.

O ystyried y cyfleoedd a nodwyd gennym i gryfhau'r trefniadau presennol, byddwn yn cadw golwg ar y maes yma fel rhan o'n gwaith Sicrwydd ac Asesu Risg ar gyfer 2020-21 ac yn ystyried a oes angen i ni wneud unrhyw waith pellach yn y maes hwn maes o law.

Os bydd gennych unrhyw ymholiadau, peidiwch ag oedi rhag cysylltu â mi.

Yn gywir

Derwyn Owen

Cyfarwyddwr Ymgysylltu